

Francijntje de Kadt

(1858-1929):

VROEDVROUW TE VLAARDINGEN EN

EERSTE VOORZITSTER VAN DE NEDERLANDSCHE

VROEDVROUWEN-VEREENIGING

Edwin van Teijlingen

Inleiding

Gezien haar betrokkenheid bij de oprichting van de eerste nationale vereniging van verloskundigen en haar jarenlange voorzitterschap van deze organisatie zou vroedvrouw [1] Francijntje de Kadt (ook bekend als 'Francina') een bekende Vlaardingse moeten zijn, maar niets is minder waar. In het gedenkboek, uitgegeven ter gelegenheid van het honderdjarig bestaan van de KNOV (Koninklijke Nederlandse Organisatie van Verloskundigen), wordt De Kadt slechts enkele malen genoemd. [2] Toen ik vorig jaar voor het eerst in het Stadsarchief van Vlaardingen informeerde naar De Kadt was zij daar alleen bekend vanwege genealogisch onderzoek. In de periode van 1886 tot 1919 werd zij vaak vermeld in geboorteakten als vroedvrouw die de bevalling begeleidde. Maar mejuffrouw De Kadt was meer dan een doorsnee vroedvrouw in een middelgrote Nederlandse stad aan het einde van de negentiende eeuw en het begin van de twintigste eeuw. Ze was één van de initiatiefneemsters tot de oprichting van de Nederlandsche Vroedvrouwen-Vereeniging in 1898, de eerste nationale organisatie in Nederland van en voor vroedvrouwen. Ze was bovendien ook voorzitter van het hoofdbestuur van deze vereniging gedurende bijna dertig jaar (van 1898 tot 1926). [3]

*Francijntje de Kadt
(dit portret is waarschijnlijk gemaakt in
Enkhuizen in de jaren
twintig)*

Het leven van Francijntje de Kadt in vogelvucht

Francijntje de Kadt werd op 13 juli 1858 geboren te Oss. Zij werd vernoemd naar haar grootmoeder van moederszijde (Francijntje van Veen). De geboorte werd aangegeven door haar vader Israël de Kadt, van beroep koopman. In de akte staat haar moeder, Catharina van Leeuwen, vermeld als 'zonder beroep'. [4] Haar Joodse vader was geboren te Oss in 1813 en haar moeder te Berghem in 1827 in een (vermoedelijk) Hervormd milieu. [5] Francijntje was het tweede kind in een gezin van zes kinderen. Na de dood van haar moeder op 6 maart 1876 vertrok zij op 14 april 1876 naar 's-Hertogenbosch. [5] In 1882 begon zij aan de Rijkswaarschool voor Verloskundigen te Amsterdam aan de tweejarige opleiding tot vroedvrouw. [6] Na voltooiing van de opleiding tot verloskundige werkte zij slechts korte tijd (minder dan twee jaar) in Vianen samen, met haar vriendin Neeltje Oldemans, die eveneens vroedvrouw was. De Kadt verhuisde in 1886 naar Vlaardingen waar zij op 1 juli was aangesteld als stadsvroedvrouw voor de armen. [7] Later voegde ook Neeltje Oldemans zich bij haar in Vlaardingen. [8] Hoewel Francijntje de Kadt uit een gemengd Joods/Hervormd huwelijk voortkwam, maakte zij volgens het Vlaardingse bevolkingsregister deel uit van het Episcopale kerkgenootschap.

De Kadt woonde en werkte hier gedurende meer dan dertig jaar. Zij woonde op een groot aantal adressen in het centrum van Vlaardingen, voornamelijk op en rond de Schiedamseweg (zie Tabel 1 voor een overzicht).

Adressen van Francijntje de Kadt in Vlaardingen:

Periode	Adres
1886-18??	Callenburghstraat G 36?
18??-1898	Hoogstraat
1898-1901	Schiedamscheweg 40
1901-1904	Oosthavenkade 2
1904-1907	Hoogstraat 167
1907-1912	Oosthavenkade 2
1912	Schiedamscheweg 41a
1912-1913	Schiedamscheweg 2 b
1913-1917	Schiedamscheweg 10a
1917-1919	Schiedamscheweg 20

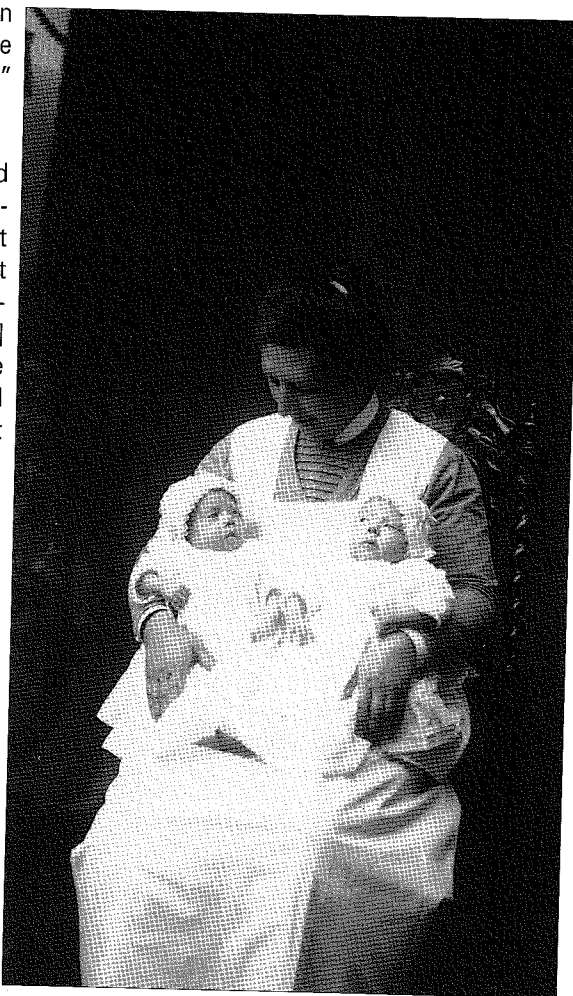
In 1919 vroeg zij Burgemeester en Wethouders (B&W) van de Gemeente Vlaardingen per brief om eervol ontslag (met behoud van pensioen). [9] Dit werd haar verleend per 1 april van hetzelfde jaar, waarna zij op 15 april verhuisde naar Enkhuizen. Ook daar was zij "spoedig een geziene persoonlijkheid, hetgeen wel bleek bij haar 70sten verjaardag op 13 juli 1928," aldus de Nieuwe Vlaardingsche Courant. [10] Zij overleed na een smartelijk lijden op 22 oktober 1929, op 71-jarige leeftijd in een RK ziekenhuis te Enschede. [11] Bij haar crematie te Westerveld 10 werd gememoreerd dat De Kadt een werkzame figuur was in verschillende verenigingen in haar woonplaats Enkhuizen. [3]

Francijntje de Kadt als stadsvroedvrouw in Vlaardingen

Al voor haar aanstelling in Vlaardingen had Francijntje de Kadt een briefwisseling onderhouden met de plaatselijke geneesheer dr. Jan Voogd. Op 31 mei 1886 schreef zij vanuit Vianen dat ze twee brieven van hem had ontvangen. De Kadt was het oneens met vond de garantie van de gemeente ter waarde van fl. 200,-, daar ze had gehoord dat "eene juffer een net kosthuis moeilijk kon vinden." Daarom besloot zij om fl. 300,- per jaar te vragen: "zeker zijnde dat ik dan geen broodzorg had en daar U Ed. mij verzekerde dat er minstens 60 verlossingen waren die niet in de termen vielen om 10 te betalen, zoo dacht ik dat het voor UEd. geen bezwaar zou zijn om mij met inbegrip van het tractement fl. 500 te garandeeren en dan altijd met de hoop dat het later beter zal worden. Want wanneer ik vooruit wist dat ik het nooit hoger dan fl. 500 zou brengen dan kwam ik niet, want dan zou ik mij in plaats van verbeteren verminderen en daar heb ik voorloopig nog geen plan op, kan ik volgens u schrijven een geschikt kosthuis krijgen voor f 33 's maands welnu dan kan ik de rest gebruiken voor de wasch en schoenmaker enz. enz." [12]

Een andere vroedvrouw, genaamd H. van Breemen, schreef de gemeente dat zij niet zou solliciteren omdat fl. 200,- niet voldoende was. De Kadt bleek uiteindelijk de enige sollicitante en kreeg de aanstelling. [7] Alhoewel het jaarinkomen van de gemeente op slechts fl. 200,- werd gesteld, was er wel de garantie dat ze fl. 300,- zou krijgen tot 31 december 1888 indien het extra inkomen uit haar particuliere praktijk lager zou zijn dan fl. 100,-. Al in haar eerste jaar in Vlaardingen moet De Kadt meer dan fl. 300,- hebben verdiend want in het verslag van B&W over 1886 staat vermeld: "Wegens de aan haar boven hare wedde gegarandeerde inkomsten was aan de vroedvrouw over 1886 door de Gemeente niets verschuldigd." [7]

In een brief, gedateerd 29 juli 1896, vermeldde De Kadt aan B&W van Vlaardingen dat de bevolking in de afgelopen tien jaar met 3.000 zielen

Er zijn van Francijntje de Kadt geen foto's bekend 'in functie'. Daarom een foto van een collega, mej. E.B.J. Voorbrood, hier geportretteerd met een ongetwijfeld door haar ter wereld geholpen tweeling.

(Foto: Stadsarchief Vlaardingen)

was gestegen en dat een groot gedeelte van de bevolkingsaanwas had plaatsgevonden onder de armen. Tabel 2, samengesteld aan de hand van gegevens verstrekt uit De Kadt's brief, geeft een overzicht van het aantal bevallingen, door haar verricht onder de Vlaardingse armen. Aangezien een groot aantal van deze armen niet werd erkend door het Burgerlijk Armbestuur verrichtte De Kadt deze zonder financiële vergoeding. Zij vroeg daarom een verhoging van haar jaarwedde van fl. 200,- tot fl. 300,-.

Geregistreerde en ongeregistreerde bevallingen onder de armen, verricht door stadsvroedvrouw Francijntje de Kadt in de periode van 1886 tot en met 1895.

Jaar	Aantal bevallingen onder de armen	Geregistreerde armen (aantal en %)		Ongeregistreerde armen (aantal en %)	
1886-1887	17	8	47%	9	53%
1888-1889	28	12	43%	16	57%
1890-1891	36	15	42%	21	58%
1892-1893	49	17	35%	32	65%
1894-1895	66	25	38%	41	62%
TOTAAL	196	77	39%	119	61%

B&W vroeg haar op 15 augustus 1896 schriftelijk om verdere informatie inzake eventuele inkomsten uit bevallingen verricht onder ongeregistreerde armen. De Kadt beantwoordde deze brief de volgende dag met de mededeling dat zij géén verdere inkomsten had ontvan-

*De hoek
Schiedamseweg /
Oosthavenkade. Rechts
naast de sigarenhan-
del, net achter de lan-
taarn op de brug, is de
ingang van
Oosthavenkade 2,
waar Francijntje de
Kadt van 1901-1904 en
1907-1912 heeft
gewoond.*

*(Foto: Stadsarchief
Vlaardingse)*

gen voor het verrichten van deze bevallingen. Op basis hiervan besloot het gemeentebestuur om haar jaarlijkse wedde vanaf 1 januari 1897 te verhogen, niet met de gevraagde fl. 100,- maar met de helft daarvan, tot fl. 250,- per jaar. De hoogte van de jaarwedde werd verder niet meer gewijzigd en bedroeg nog steeds fl. 250,- toen De Kadt het Gemeentebestuur in 1919 om ontslag vroeg. [13]

Op 22 juli 1909 werd herdacht dat De Kadt 25 jaar geleden haar diploma als vroedvrouw had verworven. Dit heuglijke feit werd gevierd ten huize van de jubilaresse zelf. De Kadt kreeg aangeboden van de afdeling Zuid-Holland van de Bond van Vrouwelijke Verloskundigen (waarover later meer) een lorgnet in goud gevat, van de onderafdeling Rotterdam een fauteuil en van het hoofdbestuur een koperen schemerlamp. Het verslag van deze feestelijke gebeurtenis in het Tijdschrift voor Praktische Verloskunde luidde verder als volgt: "De kamer was een en al bloemen. Een prachtig bloemstuk van de Doctoren; een prachtig van de verschillende afdelingen van den Bond, waar tusschen in, bij de stoel van de jubilaresse, het vaandel van de Bond." [14]

Opvallend is dat ook de bijdrage van Neeltje Oldemans aan De Kadt's succes op waar- de werd geschat: "Zij toch, de trouwe gezellin van de jubilaresse, nam steeds haar taak over als Mej. De Kadt voor Bondsangelegenheden van huis moest. Door hare trouwe en vriendelijke medewerking werd Mej. De Kadt in staat gesteld haar taak van Hoofdbestuur- en afdelingsbestuurslid zoo trouw en met zooveel energie te vervullen. Zij sprong steeds in de bres als de Bondsbelangen op het spel stonden. Voor haar en haar welzijn werd ook een driewerf hoerah aangeheven. Wij hopen haar met December ook eens een bezoek te brengen, wanneer zij haar zilveren jubileum viert. Eere ook aan de stille arbeiders in de velden." [14]

Twee jaar later vierde De Kadt haar vijfentwintigjarig jubileum als vroedvrouw in Vlaardingen. Onder de kop 'Nieuwsberichten Vlaardingen' schreef de Nieuwe Vlaardingsche Courant op 1 juli 1911: "Het is heden de dag waarop Mejuffrouw F. de Kadt vóór 25 jaren zich te Vlaardingen vestigde als verloskundige. Naar men ons van betrouwbare zijde mededeelde, bedraagt het getal verlossingen, door haar gedurende dit tijdvak verricht niet minder dan 5317." [15]

De bevolking van Vlaardingen groeide langzaam in de periode dat De Kadt hier werkte (1886-1919). Het aantal geboorten schommelde tussen de 508 en 842 per jaar. De Kadt moet per jaar gemiddeld meer dan 200 bevalling hebben verricht ($5317 : 25 = 213$). We weten dat haar vriendin Neeltje Oldemans vanaf 1886 ook in Vlaardingen als vroedvrouw werkte. Na de dood van Neeltje Oldemans (8 maart 1913) deelde De Kadt vanaf 11 april 1914 haar praktijk met Marijntje Kooijman. Tevens zullen de diverse Vlaardingse doktoren, zoals bijvoorbeeld de stadsgeneesheer Anthony Wilhelm van Meegen, verlossingen hebben verricht. [16] Na haar vertrek in 1919 naar Enkhuizen werd zij vervangen door de vroedvrouwen Kooijman en Voorbrood.

Francijntje de Kadt als voorzitter van de organisatie van vroedvrouwen in Nederland

De Kadt was heel actief in de landelijke vroedvrouwenpolitiek. Haar naaste collega in de vroedvrouwenbond, Adriana Johanna de Graaf van den Elst, schreef in 1929 in het vroedvrouwentijdschrift ter nagedachtenis aan De Kadt, dat zij de pionierster was geweest "die met eenige van onze oude garde den stoot had gegeven aan de oprichting eener vroedvrouwenorganisatie. De afdeling Zuid-Holland, waarvan zij geruime tijd voorzitter is geweest, werd door haar geconstitueerd." [3]

Op 24 december 1897 kozen circa 40 vroedvrouwen uit de provincie Zuid-Holland "een voorlopig bestuur bestaande uit de dames F. de Kadt uit Vlaardingen, H. Koning uit Loosduinen en J.W.A. Vleeming-Stelte uit Overschie. De eerste vergadering van de Zuid-Hollandsche Vereeniging van vrouwelijke Verloskundigen vond plaats in gebouw Odéon te Rotterdam. [18] Vanwege haar werk voor de afdeling Zuid-Holland werd De Kadt benoemd tot voorzitter van tot het bestuur van de Nederlandsche Vroedvrouwen-Vereeniging, die op 24 januari 1898 in Utrecht werd opgericht. Deze organisatie kreeg haar officiële beslag op 13 september 1898 tijdens de eerste Algemene Vergadering, waarin het conceptreglement werd aangenomen. [19] Deze vergadering vond plaats - onder presidium van De Kadt 3 - tijdens de Nationale Tentoonstelling van Vrouwenarbeid in 's Gravenhage.

Deze tentoonstelling werd gehouden van 9 juli tot en met 21 september 1898. Verenigingen werden uitgenodigd hun vergaderingen in de Congreszaal te houden (van die mogelijkheid maakten bijvoorbeeld de Nederlandse Vegetariërs bond, het Leger des Heils en de Nederlandsche Vroedvrouwen-Vereeniging gebruik). [20] Negentigduizend bezoekers kwamen naar de tentoonstelling en zagen daar onder meer een 'uitvinding voor vroedvrouwen'. De belangrijkste uitvinding was 'de sluitlaken-pantalon voor de op de been zijnde kraamvrouwen' van mejuffrouw C. Zankel uit Haarlem. Zij kreeg hiervoor een zilveren medaille van de koningin. [21]

In de publicatie Vrouwenarbeid, die drie maal per week verscheen gedurende "den duur der Tentoonstelling", stond een kort verslag van de vergadering, waarvan de openingssparagraaf als volgt luidde: "*ALGEMEENE VERGADERING DER NEDERLANDSCHE VROEDVROUWEN-VEREENIGING OP 13 SEPT. IN ONZE CONGRESZAAL*". Van krachtig jong leven gaf deze pas opgerichte Vereeniging blijk op hare eerste algemene vergadering. In hare helder gestyleerde en keurig bewerkte openingsrede wees Mej. De Kadt op het belang van aaneensluiting. Daardoor kon de fraaie inzending in de Afdeeling Ziekenverpleging tot stand komen, was de uitgave van een Maandblad mogelijk en wordt door den prikkel van onderling verkeer de noodzakelijkheid van degelijke vakopleiding, van conscientieus voortgezette studie, van nauwgezette opvatting van de taak der vroedvrouw verhoogd. Een en ander zal mettertijd onfeilbaar ook den stand der vroedvrouwen in de waardering van het publiek doen rijzen..." [22]

Tijdens de openingvergadering werd onmiddellijk besloten om de naam van de vereniging te veranderen in Bond van Vrouwelijke Verloskundigen. [23]

Verschillende aspecten van het vroedvrouwenberoep werden door De Kadt door de jaren heen aangesneden. In 1911 bijvoorbeeld schreven De Kadt (voorzitter) en Y. Groeneveld (1ste secretaresse) een brief naar de toenmalige Minister van Binnenlandsche Zaken met het verzoek om de voorwaarden voor toelating tot de Gemeentelijke Kweekschool voor

Vroedvrouwen te Groningen gelijk te stellen aan die van de Rijkskweekscholen te Amsterdam en Rotterdam. [24] In het zelfde jaar werd er verslag uitgebracht op de 14de Algemene Vergadering van de Bond van een audiëntie bij de Ministers van Landbouw Zaken, die twee afgevaardigden van deze Bond - waaronder De Kadt - hadden afgelegd. "De dames werden zeer welwillend in particuliere audiëntie bij de beide Ministers ontvangen". [25]

In 1917 riep De Kadt met De Graaf van den Elst (namens het Hoofdbestuur) niet-leden op om lid te worden van wat toen heette Maatschappij tot behartiging van de belangen van vrouwelijke verloskundigen in Nederland. In hun oproep in het Tijdschrift voor Praktische Verloskunde schreven zij over zowel de onderbetaling van vroedvrouwen als de concurrentie die zij ondervonden van doktoren: "We zijn het allen roerend eens, dat we niet worden betaald, zooals het behoort; dat het meerendeel der Gemeentebesturen ons exploiteeren, naar willekeur over ons beschikken, niet vragend of de vergoeding, die zij ons toedachten, evenredig is aan het gewichtige en verantwoordelijke, wat wij presteeren; dat verschillende besturen van ziekenfondsen aan hun vroedvrouwen, wat zij gemakkelijk kunnen, en niet vragen, wat voor dat loon moet worden gedaan. Wij hebben het bijna allen ondervonden, dat het meerendeel der doktoren, in hoofdzaak de jongeren, ons op minder waardige wijze uit beter betalende standen duwen." [26]

In 1920 riepen voorzitter De Kadt en secretaresse De Graaf van den Elst in hun nieuwe vakblad *De Vroedvrouw gemeente-vroedvrouwen* op om: "geen bepalingen in hun instructies te accepteren waarin hun particulier tarief aan banden wordt gelegd. De gemeenteraden hebben geen recht uw particulier tarief te regelen. Handhaaft dat recht. Laat uw gemeente-salaris dienen als steun voor vestiging en om de gemeentenaren flinke verloskundige hulp te garanderen. Wij zijn steeds bereid u te helpen. Namens het Hoofdbestuur." [27]

In een in 1923 verschenen gedenkschrift ter gelegenheid van het 25-jarig jubileum dat jaar van de vroedvrouwenvereniging werd nog eens gewezen op de belangrijke rol die De Kadt had gespeeld in de bewuste periode. "Tegelijk met het 25-jarig bestaan der organisatie van vroedvrouwen mag ik niet vergeten U te wijzen op onze voorzitter, Mevr. F. de Kadt van ons hoofdbestuur, die gedurende dien tijd onafgebroken de voorzittershamer heeft gehanteerd en in alle moeilijke tijden op de brug heeft gestaan om op te treden voor het belang der vroedvrouw...", aldus mevrouw De Graaf van de Elst. [28]

In 1924 werd De Kadt aangesteld als bibliothecaresse van de *Maatschappij tot behartiging van de belangen van vrouwelijke verloskundigen in Nederland*. [29] De Kadt, inmiddels 67 jaar oud, nam in 1925 bovendien nog de taak over van penningmeesteresse van het ondersteuningsfonds van de Maatschappij, aangezien Mevrouw J. Holleman te Monster wegens huwelijk en neerlegging der praktijk had bedankt. [30] Daarna werd het langzamerhand stiller rond De Kadt in de vroedvrouwenliteratuur.

De Kadt was een gedreven persoon, vol energie ("groote werkkraft"), en als het om het belang van de vroedvrouwenorganisatie, ging scheen niets haar te veel te zijn geweest. Zij verdient het ten volle om beter bekend te zijn in Vlaardingen, waar zij bijna haar halve leven heeft gewoond en gewerkt.

Met dank aan:

De totstandkoming van dit artikel is mede te danken aan The Wellcome Trust te Londen die mij in 2001 een Wellcome Travel grant in the History of Medicine heeft toegekend. Een speciaal woord van dank is op zijn plaats aan het adres van Erika Verloop (Stadsarchief Vlaardingen) voor alle hulp en het vele advies tijdens mijn onderzoek. Ook wil ik graag de redacties van *Groot Vlaardingen* en dit *Tijd-Schrift* bedanken voor het plaatsen van een oproep voor verdere informatie over De Kadt. Verder ook mijn hartelijke dank aan dr. Jeannette Klomp (Catharina Schrader Stichting), Jillian Ireland, mevrouw Vrijland en Herman van Teijlingen te Vlaardingen en de familie Schilder te Enkhuizen.

Voetnoten

- [1] De termen 'vroedvrouw' en 'verloskundige' worden door elkaar gebruikt in dit artikel zoals in de tijd van De Kadt gebruikelijk was. Vroedvrouw is de oudste van de twee beroepsnamen en betekent 'wijze vrouw'. Volgens Klomp is de benaming vroedvrouw sinds 1978 in alle wetteksten veranderd in verloskundige, zodat de term voor zowel mannelijke als vrouwelijke beoefenaren van dit beroep geldt. Bron: Klomp, J., De wettelijke bevoegdheid van de verloskundige, *Nederlands Tijdschrift voor de Geneeskunde*, vol.129, 1985: 2125-2128.
- [2] Drenth, P., 1898-1998 100 jaar vroedvrouwen verenigd, Nederlandse Organisatie van Verloskundigen, Bilthoven, 1998.
- [3] Graaf van den Elst, A.J. de, In Memoriam, *Orgaan van het Bondgenootschap van de Nederlandsche Vroedvrouwen*, (29 november) vol. 11, 1929.
- [4] Streekarchief Brabant-Noordoost te Oss, Registers van de Burgerlijke Stand, Geboorten 1811-1910. Haar vader was 44 jaar oud en haar moeder 30 jaar.
- [5] Streekarchief Brabant-Noordoost te Oss, Registers van de Burgerlijke Stand, Index Bevolkingsregister Oss 1860-1938. Het bevolkingsregister vermeldt hier de naam 'Francisca' en niet 'Francijntje', zoals in de geboorteakte. Het zevende en laatste kind van Israël en Catharina de Kadt werd op 14 juli 1866 geboren en overleed vijf dagen later.
- [6] Persoonlijke inlichting van dr. Jeannette Klomp, voormalig directrice van de Amsterdamse vroedvrouwenschool en nu vrijwilligster bij de Catharina Schrader Stichting.
- [7] Stadsarchief Vlaardingen, Archief Gemeentebestuur Vlaardingen, inv. nr. 3071. Verslag van Burgemeester en Wethouders aan den raad der Gemeente Vlaardingen van de toestand dier gemeente over 1886: 47.
- [8] Stadsarchief Vlaardingen, *Nieuwe Vlaardingsche Courant* (Tweede blad), 29 oktober 1929, 52e jaargang, nr. 5382, uitgeverij Dorsman & Odé: Nieuwsbericht over het overlijden van Mej. De Kadt. De Kadt werd ingeschreven in het bevolkingsregister van Vlaardingen op 2 juli 1886 en Neeltje Oldemans op 14 oktober van hetzelfde jaar. Beiden waren afkomstig uit Vianen.

- [9] Stadsarchief Vlaardingen, Archief Gemeentebestuur Vlaardingen, inv. nr. 1301 (correspondentie 1919, agendanr. 205).
- [10] Stadsarchief Vlaardingen, Nieuw Vlaardingsche Courant (Tweede blad), 29 october 1929, 52e jaargang, nr. 5382, uitgeverij Dorsman & Odé.
- [11] Gemeente Enschede, Register van Overlijden 1929, nr. 485. Volgens deze akte was zij officieel woonachtig te Enkhuzen ten tijde van haar overlijden. Haar jongste zus Anette woonde sinds 18 december 1897 in Enschede, maar het is niet mogelijk om met zekerheid te zeggen dat dit de reden is waarom Francijntje in een ziekenhuis in deze stad overleed.
- [12] Stadsarchief Vlaardingen, Archief Gemeentebestuur Vlaardingen, inv. nr. 707 (correspondentie 1886, agendanr. 640).
- [13] Stadsarchief Vlaardingen, Archief Gemeentebestuur Vlaardingen, inv. nr. 709 (correspondentie 1896, agendanrs. 747, 795, 830 en 1155).
- [14] Bikkers, M., Het 25-jarig jubileum van Mej. F. de Kadt, Tijdschrift voor Praktische Verloskunde Vol. 13 (1 augustus) 1909; No 7: pagina's onbekend.
- [15] Stadsarchief Vlaardingen, Nieuwe Vlaardingsche Courant, 1 juli 1911, 34e jaargang, No.3483, uitgeverij Dorsman & Odé.
- [16] Verloop, E., Een impressie van Vlaardingen in de 19e eeuw, door stadsgeneesheer A.W. van Meegen (1810-1896), Historisch Jaarboek Vlaardingen 1999, Historische Vereniging Vlaardingen, 1999; Vol. 23: 32-61.
- [17] De geboortengegevens werden verzameld door Erika Verloop. Bronnen: Hoogendijk Kzn, J., Ontwikkeling van Vlaardingen van 1814-1913 met statistisch overzicht, Vlaardingen, 1913 en de zgn. Gemeenteverslagen over de jaren 1914-1930.
- [18] Koning, H., Zuid-Hollandsche Vereeniging van vrouwelijke Verloskundigen, Tijdschrift voor Praktische Verloskunde, (eerste jaargang), februari 1898: 128. De oproep tot oprichting van een provinciale afdeling Zuid-Holland ging uit van twaalf vroedvrouwen waaronder De Kadt en Oldemans. Bron: Autrice (of auteur?) onbekend, De Bond van Vrouwelijke Verloskundigen in Nederland: zijn wording, doel en werking I, Tijdschrift voor Praktische Verloskunde, Vol. 12 (15 december) 1908: 283-289.
- [19] Drenth, P., 1898-1998 100 jaar vroedvrouwen verenigd, Nederlandse Organisatie van Verloskundigen, Bilthoven, 1998: 22.
- [20] Grever, M., Waalwijk, B., Feministische Openbaarheid: De Nationale Tentoonstelling van Vrouwenarbeid in 1898. Stichting Beheer IISG/IIAV: Amsterdam: 254. Dit is overigens de enige verwijzing naar de Nederlandsche Vroedvrouwen-Vereeniging in dit boek.

[21] Drenth, P., 1898-1998 100 jaar vroedvrouwen verenigd, Nederlandse Organisatie van Verloskundigen, Bilthoven, 1998: 23.

[22] Naber, J.W.A. Algemeene Vergadering der Nederlandsche Vroedvrouwen-Vereeniging op 13 sept. in onze congreszaal, Vrouwenarbeid: Orgaan van de Vereeniging Nationale Tentoonstelling van Vrouwenarbeid, Nr 31 (20 september) 1898: 1.

[23] Drenth, P., 1898-1998 100 jaar vroedvrouwen verenigd, Nederlandse Organisatie van Verloskundigen, Bilthoven, 1998: 23.

[24] Kadt, F. de, Groenveld, Y., 1911, Bond van Vrouwelijke Verloskundigen in Nederland, Tijdschrift voor Praktische Verloskunde, (1 december) 1911.

[25] Kadt, F. de, Groenveld, Y., 1911, Bond van Vrouwelijke Verloskundigen in Nederland, Verslag der 14de Algemene Vergadering, gehouden 7 Aug. 1911 des morgens 11 uur, in het gebouw voor Kunsten en Wetenschappen te Utrecht, (Mariaplaats). Tijdschrift voor Praktische Verloskunde (15 september) 1911: 181-184.

[26] Kadt, F. de, Graaf van den Elst, A.J. de, 'zonder titel' Tijdschrift voor Praktische Verloskunde, (1 mei) 1917: 15-16.

[27] Kadt, F. de, Graaf van den Elst, A.J. de, 'zonder titel' De Vroedvrouw (Officiëel Orgaan van de Nederlandsche Maatschappij tot behartiging der belangen van Vrouwelijke Verloskundigen, die het diploma van Vroedvrouw verworven hebben. (Eerste jaargang) april 1920: 51.

[28] Graaf van den Elst, A.J. de, 13 September 1898-1923, Orgaan van de Ned. Maatsch. tot behartiging der belangen van Vrouwelijke Verloskundigen, die het diploma van Vroedvrouw verworven hebben, (Vijfde jaargang) september 1923: 2.

[29] Kadt, F. de, Verslag van de Bibliotheek van November 1923 tot Augustus 1924, Orgaan van de Ned. Maatsch. tot behartiging der belangen van Vrouwelijke Verloskundigen, die het diploma van Vroedvrouw verworven hebben, (Zesde jaargang) augustus 1924: 58.

[30] Jaarverslag ondersteuningsfonds 1925, Orgaan van den Bond van Nederlandsche Vroedvrouwen, (Achtste jaargang) juli 1926: 53.